

IV Congrés d'Economia i Empresa de Catalunya, organitzat pel Col·legi d'Economistes de Catalunya es durà a terme el Maig del 2025 a Barcelona.

ABSTRACT AGBAR

9. Sostenibilitat ambiental

9. Sostenibilitat mediambiental

President: Ana Garcia Molina, Finance Process Manager de Gildemeister Beteiligungen i Presidenta de la Comissió d'Economia i Sostenibilitat del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Vicepresidenta: Eugènia Ballach, Auditora de comptes, Auren. Membre de la Comissió d'Economia i Sostenibilitat del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Relator 1r: Xavier Carbonell, Professor i director de la Càtedra Mango d'RSC a ESCI-UPF i codirector del Postgrau en Responsabilitat Social/Sostenibilitat-ESG

Relatora 2n: Beatriz Bayo, Directora del Màster de Sostenibilitat a OBS (UB) y coordinadora del Màster de Gestió ([URLI](#))

SEGUIR EL CAMÍ DE L'AIGUA PER A L'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

1. Nous desafiaments

El canvi climàtic, els canvis demogràfics, la tecnologia i la geopolítica són les “forces estructurals” que estan erosionant l'estabilitat mundial. El context geopolític recent ha suposat un repte per a la implementació de l'agenda de la sostenibilitat, en un any marcat per l'encariment del cost de la vida, la dislocació dels mercats energètics i la polarització política.

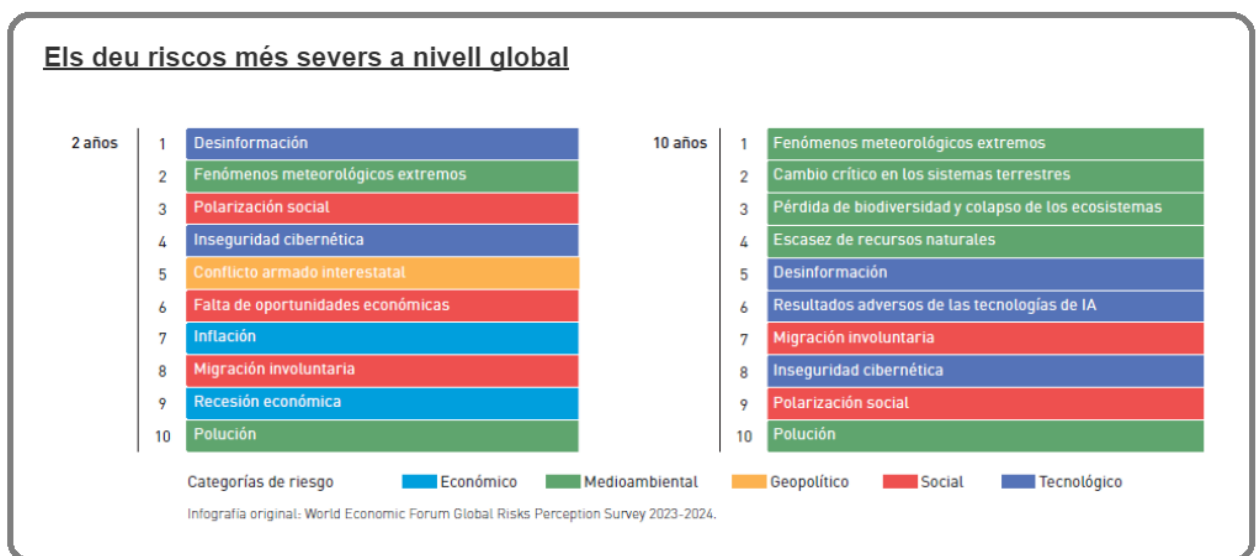
Malgrat aquesta conjuntura desfavorable, en 2023 l'acció empresarial en matèria de sostenibilitat ha experimentat una acceleració. Es consolida així el valor de la transformació social, la transició ecològica i la governança com a estratègies per a afrontar amb èxit els grans problemes als quals s'enfronta la humanitat i el seu entorn econòmic.

Per part seva, la crisi climàtica s'acreu, i en 2023 ja s'han sobrepassat 6 dels 9 límits planetaris, alhora que el dia de gir dels recursos planetaris segueix cada any tenint una data més primerenca, i es parla ja de la sisena extinció massiva d'espècies, provocada per

causes antropogèniques. Això evidencia que les estratègies de sostenibilitat globals, marcades per l'acord de París de 2015, o els conceptes de neutralitat climàtica o de minimització d'impactes negatius no estan sent suficients per a frenar aquestes crisis.

És per això que sorgeix la necessitat d'avançar cap a un model empresarial regeneratiu que vagi més enllà de la sostenibilitat, i que promogui la restauració i l'impacte positiu sobre ecosistemes naturals i sistemes socials.

A l'Informe de Riesgos Globales del Foro Económico Mundial de 2023 les primeres posicions de riscos a llarg termini les ocupen riscos ambientals i, en concret, els dos primers estan vinculats a la incapacitat d'avançar en la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic.

Font: Forum Global Risks Perception Survey 2023-2024

Les conseqüències d'aquests riscos ja estan afectant milions de persones a tot el món. Esdeveniments climàtics extrems, desinformació generada per la IA, crisis econòmiques, ciberatacs i polarització sociopolítica són realitats amb les quals ens enfrontem en l'actualitat.

Quant a les tendències en sostenibilitat, s'observa una consolidació en l'aposta per actius sostenibles, canvis reguladors en matèria ESG, un enfocament en l'ús responsable de la IA en el context de la sostenibilitat, la integració de la sostenibilitat en els organigrames corporatius i la importància d'impulsar mesures d'adaptació al canvi climàtic. A més, es reconeix la necessitat de desenvolupar competències en ESG i adaptar-se a l'impacte de la IA en l'ocupació en un món en constant canvi.

El creixent ecosistema de reporting ESG pretén transformar el panorama empresarial en exigir el compliment amb estàndards més estrictes en matèria ambiental, social i de govern corporatiu, la qual cosa implica canvis en operacions, informes i estratègies.

2. Capacitat d'adaptació i cultura regenerativa

Adaptar-se al canvi climàtic requereix pràctiques sostenibles i regeneratives que mantinguin la biodiversitat i els recursos hídrics. L'economia circular ofereix un camí per a utilitzar els recursos de manera eficient, reduint l'impacte ambiental i contribuint a la regeneració dels ecosistemes. D'aquesta manera és possible garantir un futur en equilibri amb el planeta.

Per això, en Agbar es treballa en l'adaptació al canvi climàtic i es col·labora a augmentar la resiliència de les ciutats als seus efectes.

Agbar potencia així una manera de fer que no pretén compensar una deterioració sinó millorar el que existeix; i fer-ho en totes les capes de la naturalesa i la societat.

2.1. Aigua i biodiversitat

Molts dels impactes vinculats al canvi climàtic estan estretament vinculats a l'aigua. L'aigua i la biodiversitat figuren com a primera prioritat en els Plans Nacionals d'Adaptació. Per a combatre els impactes del canvi climàtic la Unió Europea posa l'accent sobre la necessitat d'afavorir la preservació de la biodiversitat i la integritat dels ecosistemes naturals. Línies incorporades també als objectius del Marc Estratègic de Referència d'Adaptació al Canvi Climàtic per a l'horitzó 2030 de la Generalitat de Catalunya.

Com a empresa enfocada a un model de negoci regeneratiu, a Agbar es treballa en la millora de la salut del planeta. La interdependència entre els ecosistemes naturals, l'aigua, l'aire o la biodiversitat i el benestar de les persones requereix de la perspectiva en sostenibilitat a l'àmbit empresarial.

L'estratègia a Agbar per protegir la salut del planeta abasta iniciatives i solucions d'adaptació al canvi climàtic, regeneració de l'aigua, i preservació del recurs i dels ecosistemes naturals incorporant així l'entorn natural i l'àmbit financer, posant sempre a les persones en primer lloc.

Els principals riscos ambientals als quals s'han de fer front com a societat són els efectes del canvi climàtic i la pèrdua de biodiversitat. Tots dos estan interrelacionats i tenen

conseqüències cada vegada més evidents sobre els ecosistemes aquàtics i la disponibilitat d'aigua de qualitat per a les persones.

L'aigua i la biodiversitat estan profundament interconnectades. Els ecosistemes aquàtics depenen de l'aigua i alberguen una gran diversitat d'espècies. Alhora, la biodiversitat millora la qualitat de l'aigua i regula el seu cicle. La pèrdua de biodiversitat pot degradar els ecosistemes i afectar la disponibilitat i qualitat de l'aigua. El canvi climàtic altera els patrons d'aigua, impactant negativament en la biodiversitat. La conservació d'àrees naturals i pràctiques agrícoles sostenibles són clau per a protegir tots dos recursos.

Incorporem serveis i mesures que contribueixin activament a la salut dels sistemes naturals i a la salut de les persones. No es tracta només de proporcionar aigua potable a la ciutadania, sinó també de regenerar i protegir el recurs hídric en benefici de la comunitat en conjunt. Per això utilitzem tecnologies innovadores i pràctiques sostenibles per gestionar l'aigua de manera eficient i responsable, assegurant la seva disponibilitat a llarg termini i reduint el seu impacte ambiental com a beneficis tangibles.

Des de 2015 Agbar treballa per integrar els ecosistemes a la seva activitat, tant en l'àmbit urbà com en espais d'interès natural, amb solucions basades i inspirades en la natura com a estratègia d'adaptació al canvi climàtic que permet augmentar la resiliència de les ciutats i comunitats així com frenar la pèrdua de biodiversitat.

Una d'aquestes línies és la de naturalitzar les instal·lacions que Agbar gestiona, de manera que s'integrin completament al seu entorn natural i afavoreixin les funcions ecològiques i la biodiversitat local, fent-les unes infraestructures més verdes.

2.1.1. La preservació de la biodiversitat en el dia a dia de la gestió operativa

Com a companyia que gestiona un recurs natural bàsic per a la conservació de la biodiversitat tenim una responsabilitat, que exercim a través de l'excel·lència en la gestió operativa del recurs, juntament amb la integració del criteri de la biodiversitat local en la gestió de plantes de tractament.

D'altra banda, des d'Agbar s'acompanya als clients en la cerca de les solucions més sostenibles, apostant per les solucions basades en la naturalesa en combinació amb la innovació tecnològica per a donar una resposta eficient als reptes ambientals i socials.

- Petjada ecològica i plans d'acció de biodiversitat en espais sensibles

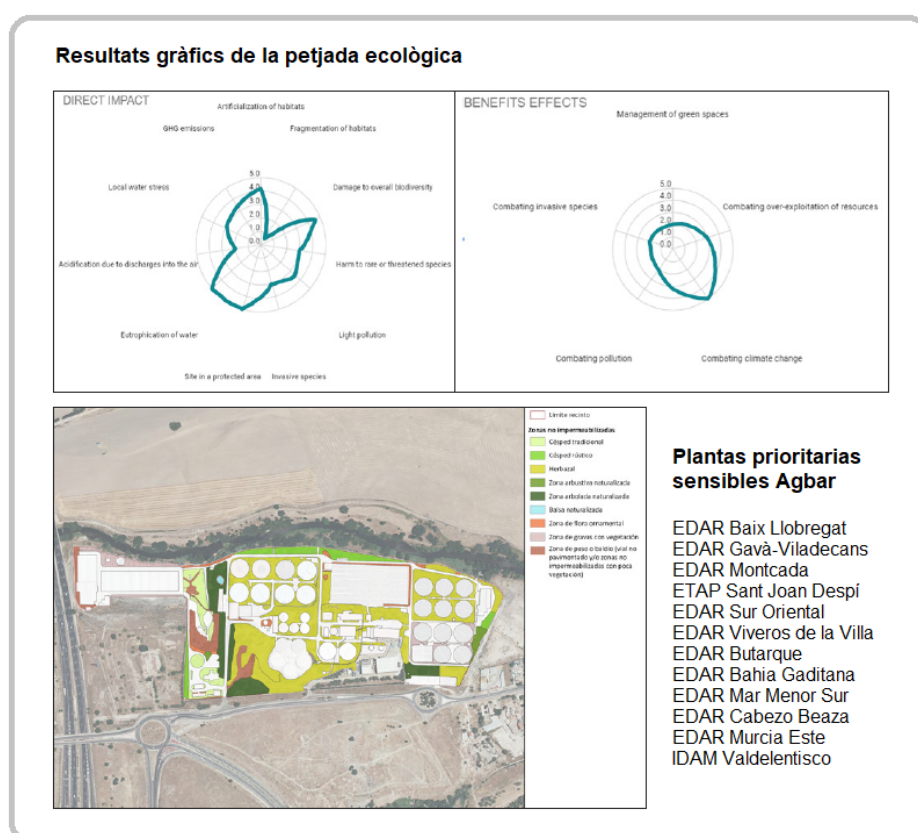
Un bon exemple d'això és el càlcul de la petjada ecològica d'aquelles instal·lacions que es troben a zones sensibles i la implantació de plans d'acció de biodiversitat.

A Espanya, en 2023 s'ha adoptat una nova metodologia per a realitzar els diagnòstics de biodiversitat i plans d'acció. Com a novetat, en relació amb els diagnòstics que es duen a terme, es realitza una cartografia dels hàbitats de la instal·lació valorant la seva qualitat ecològica i la gestió aplicada.

Els resultats d'aquest diagnòstic es mostren com una quantificació dels impactes directes sobre la biodiversitat i dels beneficis que comporta la gestió aplicada. D'altra banda, s'analitzen els impactes indirectes derivats dels consums (de productes químics, energia, aigua i gas) i els beneficis indirectes derivats del reciclatge i reutilització dels residus i energia generada.

A partir dels resultats s'obté la petjada ecològica i s'estableix un pla d'acció amb mesures per a minimitzar els impactes i augmentar els beneficis.

Durant l'any 2023 s'ha realitzat la petjada ecològica i plans d'acció d'11 plantes de tractament d'aigua definides com a prioritàries sensibles en conservació de la biodiversitat que gestiona el Grup a Espanya. S'ha definit la prioritat en zona sensible sobre la base del cabal tractat, la ubicació en un espai protegit i la superfície ocupada per la instal·lació.

Font: Memòria Agbar 2023

- Gestió ecològica de zones verdes en instal·lacions

També s'ha eliminat l'ús de fitosanitaris de totes les infraestructures i s'han posat en marxa protocols d'actuació per lluitar contra les espècies exòtiques invasores, a través d'eines com "BIObserva STOP-invasores". Gràcies a aquesta tècnica, des d'Agbar es realitza el control de 36 espècies de flora invasora a les seves instal·lacions i se'n fa un seguiment al llarg dels anys.

Agbar va adoptar en 2017 l'objectiu de zero fitosanitaris en totes les plantes de tractament on la companyia és responsable de la gestió tècnica. D'altra banda, s'han impartit cada any

formacions als responsables del manteniment de plantes de tractament en tot el territori per a fomentar una gestió de zones verdes que afavoreixi la biodiversitat.

Font: NUEVA LÍNEA DE CARTELERÍA PARA INSTALACIONES QUE FAVORECEN LA BIODIVERSIDAD

Enguany s'ha fet un pas més implantant la “Carta de espacio verde biodiverso”, desenvolupada amb el suport del Comitè Francès de la UICN i adaptada per a les instal·lacions d'Agbar a Espanya. Aquesta carta compta amb 10 compromisos i un conjunt d'accions en cada compromís que es calendaritza en un pla d'acció i sobre el que es realitza un seguiment anual.

Apostamos por restablecer las funciones ecológicas de los espacios ocupados por las instalaciones y favorecer la biodiversidad local y los servicios ambientales de los entornos donde operamos.

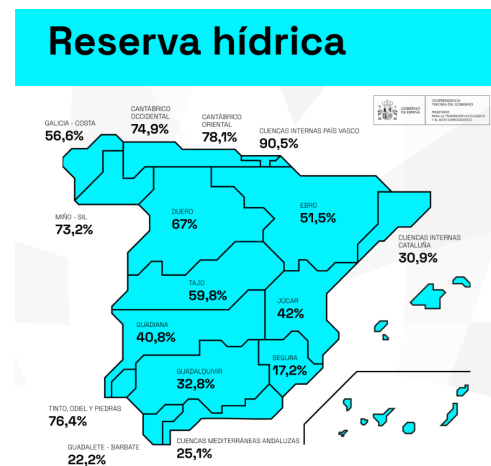
Font: Carta de espacio verde biodiverso, desarrollada con el soporte del Comité Francés de la Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza (UICN) para Veolia y adaptada para las instalaciones de Agbar en España.

Aquestes solucions basades en la natura, segons la Comissió Europea, són aquelles que resulten “rendibles i proporcionen simultàniament beneficis ambientals, socials i econòmics, a més d'ajudar a crear resiliència afavorint la biodiversitat”

Catalunya forma part d'un dels 34 territoris amb més biodiversitat del planeta, l'adaptació al canvi climàtic és la mesura més tangible per una preservació del medi natural que contribueixi no només a la salut del planeta sinó també al benestar de les persones.

2.2. Regeneración y reutilización

La reserva hídrica espanyola està al 49,5% de la seva capacitat total. Els embassaments emmagatzemen actualment 27.732 hectòmetres cúbics (hm³) d'aigua i a inicis de setembre de 2024 va disminuir 786 hectòmetres cúbics (el 1,4% de la capacitat total actual dels embassaments).

Font: Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico

Malgrat les variacions que es puguin produir en positiu, Espanya és un dels països de la Unió Europea més afectats pel canvi climàtic.

Ho estem experimentant, en diferents punts del territori, amb episodis extrems aquests últims anys. Sens dubte, l'escassetat de l'aigua és un desafiament important per a gran part del país, fins i tot en aquelles zones que històricament no havien patit falta d'aigua.

La solució a l'escassetat d'aigua passa per la regeneració donant una “nova vida” a l'aigua i, també, a la naturalesa. Es tracta d'una font alternativa i complementària que contribueix a la sostenibilitat del cicle integral de l'aigua, i del qual hem de destacar tres beneficis indiscutibles: no dependre exclusivament de les condicions mediambientals i climàtiques per a garantir l'accés a l'aigua; que l'extracció d'aigua del medi natural afavoreix la preservació de l'estat ecològic dels rius i aqüífers, protegint la biodiversitat, i que l'aigua regenerada és aigua de proximitat, accessible, que fa possible una gestió eficaç, sostenible i ambientalment responsable.

Font: Memòria Agbar 2023

Des d'Agbar es desenvolupen solucions concretes per a l'adaptació a les conseqüències del canvi climàtic sobre els recursos hídrics, amb plans de resiliència i continuïtat i impulsant l'ús eficient dels recursos hídrics, conservació i restauració d'ecosistemes clau en el cicle de l'aigua.

2.3. Economia circular i regenerativa

L'economia circular és clau per a avançar cap a la sostenibilitat ambiental; reduir l'impacte ambiental, restaurar ecosistemes i garantir un ús més eficient i responsable dels recursos, creant un futur més sostenible per al país.

Espanya ha adoptat diverses estratègies per a impulsar l'economia circular, destacant-se l'Estratègia Espanyola d'Economia Circular (EEEC), llançada en 2020. Aquesta estratègia té com a objectiu reduir l'ús de recursos naturals, disminuir la generació de residus i fomentar la reutilització, el reciclatge i l'eficiència en l'ús de materials. També s'alinea amb el Pacte Verd Europeu i les polítiques de la Unió Europea en matèria d'economia circular.

Segons el Parlament Europeu, en 2050 estarem consumint recursos com si existissin tres planetes Terra. Els sistemes actuals de producció i consum han demostrat ser nocius per al medi ambient i agreugen la crisi climàtica actual. Per tant, cal canviar el model lineal –d'extracció de matèries i fabricació, consum i deixalla de productes– per un model circular, que imiti a la naturalesa i actuï com a palanca en la mitigació i adaptació a la crisi climàtica.

L'economia circular i regenerativa permet desvincular el creixement econòmic del consum de recursos i l'impacte ambiental negatiu, promovent sistemes de producció i consum més eficients, i disminuint tant el consum de matèries primeres, energia i sòl ocupat, com la generació de residus i emissions.

A Agbar se situa l'economia circular i regenerativa en el centre de l'estratègia i de les operacions assegurant l'aplicació dels seus principis en els nostres processos interns i

també en l'oferta a clients industrials i municipals. I ho fem desenvolupant solucions innovadores i implantant tecnologies orientades a l'optimització en l'ús de recursos i l'eliminació del concepte residu. Així mateix, promovem les aliances i el treball col·laboratiu amb els altres actors involucrats en la gestió de l'aigua.

Amb l'aplicació del model circular avancem cap a l'autosuficiència energètica a través de la reducció del consum energètic i generació d'energies renovables, la regeneració d'aigua per a la seva reutilització, així com la valorització dels nostres residus o residus d'altres indústries per a generar energia renovable i matèries secundàries. La protecció de la biodiversitat també és considerada part de l'estratègia d'economia circular i regenerativa, ja que és aquesta la que ens proveeix de recursos.

2.3.1. Creació de biofactories

L'estratègia de biofactories que es promou des d'Agbar consisteix en la transformació de les tradicionals plantes depuradores en modernes biofactories.

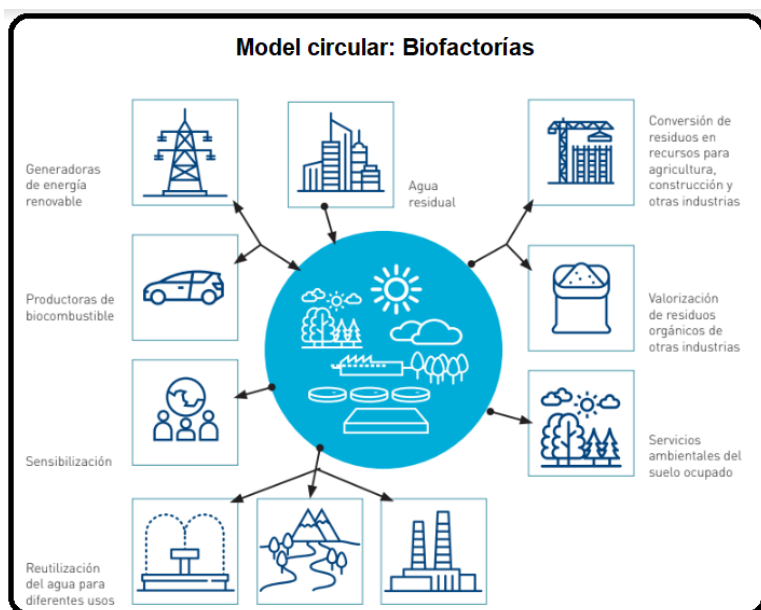
Aquestes plantes giren sobre diversos eixos:

- Mitigació del canvi climàtic
- Protecció de l'aigua i adaptació al canvi climàtic.
- Transició a l'economia circular i regenerativa.
- Regenerar biodiversitat.
- Digitalització.

Les biofactories passen a ser, per tant, instal·lacions que s'integren i revitalitzen l'entorn natural, industrial, rural i urbà, generant aigua, energia i altres recursos valuosos, i són una peça clau per a l'adaptació al canvi climàtic.

En definitiva, les biofactories representen una solució innovadora i sostenible per a un futur centrat en la regeneració integral dels recursos. Es tracta d'unitats que s'autoproveeixen i amb capacitat per a tractar les aigües residuals, depurar-les i retornar-les al cicle per a nous usos. L'aigua regenerada en aquestes instal·lacions s'empra tant en la neteja de carrers com en el reg de zones verdes o explotacions agrícoles, i també es reintegra en condicions òptimes a rius i aqüífers, contribuint així a la viabilitat dels ecosistemes i renovant el cicle de captació.

Amb això, contribuïm a crear ecociutats, ciutats més resilients basades en una economia circular i regenerativa local, en la descarbonització dels municipis, la restauració ambiental (regenerant les masses d'aigua a través de sistemes de depuració) i la renaturalització (mitjançant infraestructures verdes i plans d'acció de biodiversitat).

Font: Memòria Agbar 2023

2.3.2. Petjada hídrica i la seva compensació

La compensació de la petjada hídrica i el seu impacte proporciona un gran valor afegit a l'economia circular aconseguint reduir el consum d'aigua, reutilitzar-la, tancar els cicles del seu ús i fomentar la innovació tecnològica. Tot això contribueix a un ús més eficient i sostenible de l'aigua, alineat amb els principis de l'economia circular, que busca maximitzar el valor dels recursos i minimitzar els residus.

Durant els últims anys s'han dedicat, a nivell mundial, molts esforços en la mitigació del canvi climàtic, a través d'estratègies i objectius de reducció d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle liderats per països i empreses, que inclouen el finançament de projectes de compensació d'emissions. Una vegada fets els esforços de reducció, les empreses acudeixen a més al finançament de projectes de compensació d'emissions.

Igual que en la mitigació, existeix una tendència creixent d'empreses compromeses amb l'adaptació al canvi climàtic que incorporen la compensació de la petjada hídrica i financen projectes que millorin el recurs disponible, o la qualitat d'aquest, en els llocs on operen.

En aquest moviment global i necessari de la inversió en projectes que milloren l'adaptació al canvi climàtic per part d'empreses privades, en Agbar ens posicionem com un actor fonamental, a través del disseny, construcció i operació d'infraestructures que ajuden a guanyar resiliència davant sequeres o contaminació de l'aigua.

Durant 2023, hem ajudat a empreses que, en el seu compromís amb l'adaptació al canvi climàtic, incorporen la compensació de la petjada hídrica i financen projectes que millorin el recurs disponible en els llocs on operen.

Per a això, hem creat una aliança amb l'entitat Act4Water, creadora d'un estàndard que fa possible un mercat voluntari de compensació de petjada hídrica, amb unes regles clares i transparents. Aquest estàndard aporta fiabilitat i unes regles comunes per a

desenvolupadors de projectes amb impacte positiu en petjada hídrica i empreses que desitgin invertir en adaptació al canvi climàtic.

D'aquesta manera, i dins d'un marc normatiu certificat per una tercera part acreditada, s'aconsegueix:

- Estimular la implementació d'actuacions de preservació i recuperació de recursos hídrics.
- Que les empreses que, de manera voluntària, desitgen contribuir al bon estat de les masses d'aigua compensant l'impacte que no han pogut reduir, puguin fer-lo de manera segura i fiable.

Referències Bibliogràfiques

FORO ECONÓMICO MUNDIAL. Riesgos Globales del Foro Económico Mundial de 2023

MEMORIA AGBAR 2023. EL VALOR DEL IMPACTO POSITIVO - Agbar

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO-
Estrategia Española de Economía Circular y Planes de Acción

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO -
Indicadores

PARLAMENTO EUROPEO - ¿Cómo quiere la UE lograr una economía circular para 2050?.
Artículo 19-06-2024